

g van art.
or de toe-
men heeft
, voorzover
(rijmaking)

dezer bro-
net wat zij
te betwis-

eerst met
n begrijpen
en zusters,
sten hande-
veroordelen"
as Ds J. A.
l te keuren.
den. Want:
lijk de leer
iver te hou-
ten dage
H. Schrift
te Synodes

niet zeggen,
nis van de
v j a n d e
ure Christus
rvolgt. Zoo-
vorige eeuw.
n".

g toegepast.
egeeren van
e eng inter-
kinderen der
vas, althans
illijken eisch

er werd niet
in, doch aan

ijn, die, zoo-
er der waar-
erwezen naar
eer en vlag,

al herhaalde
mpeten ver-
aanvaarden
de interpre-

van Ds J. A.
ing aanvoert
zelf vat sa-
ut en de on-
arom vatten

dat het nog
wordt hier
geerden toch
zij misdeden
wat eenzijdig
er onderdoor
sten doorzeu-

echt der vrij-
wat mee!
e het betoog
bezien.
te doen.

v. B.

AL LEVEN

a de daar door
opdracht, zoo
oor de eerste
idenheid
eidenheid
geschapene, en
mende rijk der
erlijkheid hui-
rd worden tot
e l in de op-
e, welke heer-
uitmaakt. Zoo
a beginsel aan-

van „hof" en
de orde gesteld
, de aandacht
uitsluitend, of
t „den hof" en
tot „stad" uit
ken moet wor-
der rechtheid
cht in beginsel.

Dr W. A. van Es vestigt in zeer bepaalden zin op het karakter van dien hof van Eden de aandacht, wanneer hij op blz. 45 van zijn meergenoemd proefschrift schrijft: „In het vijftiende vers (van Gen. 2, G.) staat dan ook, dat de HEERE God den mensch nam en hem zette in den hof van Eden, om dien te bouwen en te bewaren", waarop hij dan laat volgen: „In zulke omstandigheden kon er van zelfstandigen eigendom van den mensch geen sprake zijn". Hierbij wordt dus uitsluitend gesproken van dat bouwen en bewaren van den hof van Eden; doch die mensch ontving ook de opdracht tot vervulling en onderwerping van de aarde. De hof zou uitgroeien tot een stad. Dr van Es betoogt dan verder, dat de algeheele afhankelijkheid van den mensch van God, het zelf eigendom zijn van God, hetgeen het beste kan worden vergeleken met den staat van slavernij, om een beeld te ontleenen aan het menschelek leven, den eigendom uitsluit, want, zegt deze schrijver, „een slaaf nu kan zich nooit in den rechten zin des woords eigendom verwerven". Het is maar de vraag wat men onder „den rechten zin des woords" verstaat. Wij verstaan daaronder in de verhouding van Schepper tot schepsel alleen opdracht tot heerschappij, en daaruit voortvloeiende beschikkingen, doch nimmer absoluten eigendom; dit geldt zoowel na den zondeval als daardoor. Wat dat betreft is de positie ongewijzigd gebleven, en is er ook nu van „zelfstandigen eigendom van den mensch", waarover dr van Es in het bovenstaande sprak, in deze zondige wereld geen sprake. God alleen was en is en blijft Eigenaar.

Vanzelfsprekend erkent dr van Es dit laatste niet minder dan wij. Alleen maar, in het bovenstaande redeneert hij niet dienovereenkomstig; want anders had dit betoog van zijn kant achterwege kunnen blijven. Het verdient opmerking, dat dr van Es in dit verband ook in geding brengt, dat God Zich na den zondeval van de aarde terugtrok; op grond van die overweging komt hij tot de gedachte: „En in deze lossere betrekking tusschen den mensch en God komt nu ook de menscheleke eigendom op" (blz. 47, proefschrift).

Dit spreken van een „lossere betrekking" tusschen den mensch en God kan mij niet bekoren, en klinkt mij wat deïstisch in de ooren, in verband althans met de daaraan hier vastgekoppelde gedachte, dat alleen wat wij zouden willen noemen de „Deus absconditus", de Zich verbergende God, die het ontoegankelijk licht bewoont en niet de „Deus revelatus", de Zich openbarende God, door Zijn verbergend eerst het ontstaan van den privaten eigendom mogelijk maakt. Gods nabijheid wordt door den gevallen mensch wel niet meer ervaren gelijk vóórden in den hof van Eden, maar wat zijn betrekking tot God betreft, geldt, dat God ook den gevallen mensch in Zijn greep heeft en ook Zijn volle eigendomsrechten op dien mensch en ook op de om zijnenwil vervloekte aarde behoudt. Het is waar, op alles werkt sinds den zondeval de zonde storend in, ook op de vervulling van die Scheppingsopdracht van Gen. 1:28; de rentmeester gaat zich veelal als eigenaar gedragen, a's zelfstandig en onafhankelijk eigenaar, en acht zich van God den Eigenaar ontslagen; doch deze waan verandert niets aan de feitelijke positie: God is Eigenaar, de mensch is Zijn rentmeester.

En voorts geldt, dat niet alleen „de hof" maar ook „de stad" in eerste ontwikkeling werden gestuit. Wij verwijzen naar hetgeen prof. dr K. Schilder dienaangaande opmerkt in zijn „Wat is de hemel?" (blz. 250): „En, wij alle gemeenschap in den zuiveren staat der ongerepte dingen zich geleidelijk organiseert in een natuurlijke ontplooiing van het patriarchaal geregeerde leven, daar zou dat eerste menschenpaar zich ook gaandeweg ontwikkelen in den „stad s v o r m".

Deze vorm nu zou leiden tot een ontplooiing van het menschenleven in een verscheidenheid, zooals wij die nu niet meer kennen. Want de zonde stomp af, doet de oorspronkelijke heerlijkheid verschrompelen, zoodat de variaties nu niet meerder doch er minder zijn, dan in den staat der rechtheid, omdat de rijkdom der verscheidenheid nu niet ten volle doorbreken kan. Prof. Schilder schrijft over dien staat der rechtheid ook dit: „er zouden zijn leiders en geleiden"; dit wijst op subordinatie bij de coördinatie, welke evenzeer aanwezig zou zijn geweest. Geen cliché-creatures, maar „menschen Gods", rijk toegerust, de één met meerdere lichaamskracht tot onderwerping der aarde, de ander met meerdere wijsheid en verstand tot het ontwerpen de plannen daartoe; de één betrokken bij de leiding, de ander bij de directe uitvoering van het groote werk, dat God den mensch te doen gaf en ook nu nog geeft. „In vrede zou „de stad" zich institueeren, en opbloeien, tegelijk met „den hof". (Wat is de hemel?, blz. 250).

Het zal duidelijk zijn, dat wij op grond van het bovenstaande onmogelijk instemmen kunnen met dr van Es, wanneer hij het verschil tusschen den toestand vóór en na den zondeval aldus formuleert: „Daarom werd voor het beginsel der coördinatie dat der subordinatie of onderschikking in de plaats gesteld". (Proefschrift, blz. 75). Veeleer achten wij, dat de coördinatie tot de hoogste prestaties in staat zou hebben gesteld juist door een gehoorzaam in stand gehouden subordinatie bij het werk. Want in een positie, waarbij a'len staan in den dienst van God, zou deze subordinatie of onderschikking geen mindere

heerlijkheid zijn geweest; de ééne mensch zou in heerlijkheid van dienstvervulling verschild hebben van den anderen mensch, evenzeer als de eene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster; maar beiden en allen zouden vol geweest zijn van den éénen eeredienst aan God den Schepper.

Wanneer wij tenslotte den privaten eigendom in den staat der rechtheid gegeven achten, dan vindt deze gedachte ook waardevolle ondersteuning, wanneer wij letten op den mensch zelf met de hem verleende gaven en talenten. Ook daarover is hij rentmeester en geen eigenaar, omdat God de Eigenaar is ook van den mensch, die door Hem geschapen werd. Met instemming citeeren wij in dit verband dr W. A. van Es, die in zijn proefschrift op blz. 49 bij de behandeling van de betrekking tusschen den eigenaar en zijn goed deze o.l. juiste gedachte neerschrijft: „dat de mensch reeds bij zijn schepping in zijn lichaam een gedeelte van de stoffelijke wereld onder zijn heerschappij heeft genomen". — Ieder mensch is daarom rentmeester, ook al zou hij verder zonder aardsche goederen zijn, God gaf hem geest en lichaam, beide met onderscheiden gaven en talenten toegerust en gaf hem opdracht daarmede te woekeren in Zijn dienst.

De mensch Gods rentmeester, ook wat betreft zijn eigen lichaam en geest. Dat is inderdaad groote rijkdom, met groote verantwoordelijkheid. Dit gold van het leven in den staat der rechtheid; bleef (zij het ook door de zonde aangetast) toch nog gelden van het leven na den zondeval; en geldt eerst weer recht van het leven, dat verlost is door het dierbaar bloed van den Zoon van God. Wij denken hier aan 1 Cor. 6:20:

PSALM 22:1-12

(vertaling N.B.G.)

Mijn God, mijn God, waarom verliet Gij mij?
Tot mijn verlossing zijt Gij niet nabij:
hoe 'k dag en nacht mijn jammerklacht ook
Gij antwoorde niet. [schrei,
Gij nochtans troont op Israël's lofgezangen,
U hebben onze vaad'ren aangehangen,
Gij, Heil'ge, hebt, was 't ooit in druk hun bange,
hen niet beschaamd.

Aan onze vaad'ren hebt G'in gunst gedacht,
maar ik, geen man, een worm beroofd van [kracht,
een smaad voor menschen, door het volk
ben tot bespottung. [veracht
O, HEERE, hoor hun smalend lachen schallen:
Laat hem de HEER verlossen, zeggen z'allen,
Die immers heeft aan hem een welgevalen
en redde hem!

Gij toogt mij eertijds uit den moederschoot
en aan de borst, die mij mijn moeder bood,
daedt Gij mij rusten, vrij van allen nood,
op U vertrouwend.
Bij mijn geboorte werd ik U gegeven,
van d'aanvang af zijt Gij mijn God gebleven.
Wees dan niet ver van mij en red mij 't leven,
want 'k heb geen hulp.

A. v. B.

„Want gij zijt duur gekocht: zoo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Gods zijn".

Dat is evenwel wat anders, dan de leuze: „de mensch meer waard dan goud", die tegenwoordig over het menschelek leven wordt uitgeroepen met een verkeerd beroep op de Heilige Schrift, zooals wij volgende week hopen aan te toonen.

P. Groen.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Waar hooren onze emigranten in Canada kerkelijk thuis?

In een der kerkelijke organen van de Prot. Ref. Churches in Amerika, „Concordia", schrijft Mevrouw Kok, echtgenoot van Ds B. Kok, van Holland Mich., een zeer lezenswaardig artikel betreffende de bevindingen van haar man en haar, gedurende een reis door Canada, waar zij de emigranten, uit Nederland afkomstig, bezocht hebben.

Zeer opmerkelijk is, dat vele van deze emigranten, afkomstig uit de (vrijgemaakte) Geref. Kerken in Nederland, zich zeer tot de Prot. Ref. Churches gevoelen aangetrokken en zich daar kerkelijk volkomen thuisvoelen.

Een klein gedeelte van haar reisverslag citeeren wij:

„Op Zondag werden er twee diensten gehouden, een om elf uur in den morgen en een om half drie. De meesten der aanwezigen moesten een heelen afstand afleggen, waarom zij hun lunchpakket meebrachten en tusschen de beide diensten overbleven. De vergaderplaats waar zij samenkwamen is in de Labor Tempel (Hamilton). 's Maandags gingen wij naar Greensville, een voorstad van Hamilton en logeerden daar bij een zeer aardig jong getrouwd stel, dat naar hier emigreerde uit de omstreken van Den Haag, ongeveer in April van het vorige jaar. Zij stelden veel belang in

de Prot. Ref. Churches en in de waarheid die deze kerken leeren. 's Maandags en Dinsdags legden we verscheidene bezoeken af bij de emigranten thuis, die allen veel belang stelden in de Prot. Ref. Churches. 's Woensdags keerden wij terug naar London, waar we dien avond een dienst hielden in de woning van een der emigranten. Er waren hier zes gezinnen samen gekomen met zestien kinderen. Zij stelden de predicatie van mijn man zeer op prijs en vertelden, dat zij zich er goed in vinden konden.

Wat veel indruk op mij maakte, was, dat de jongelui zooveel belang stelden in de kerkelijke zaken en hoe mooi zij de hollandsche psalmen zongen! Het was verwonderlijk hen deze zoo enthousiast te hooren zingen! Meer dan één bezoeker van Nederland heeft mij wel eens verteld, dat wij, Amerikanen, wanneer wij de hollandsche psalmen zingen, dit zoo langzaam doen. Nu kan ik begrijpen waarom men dat vond! In Nederland zingt men de psalmen veel vlugger.

Donderdag maakten wij een trip naar Leamington Ontario, ongeveer 90 mijlen ten Westen van London en 30 mijlen van Detroit. Hier bezochten wij ook enkele gezinnen en Ds Kok hield des avonds ook hier een kerkdienst. We moesten zelf met onze auto deze menschen verzamelen en één gezin moesten wij 12 mijlen (bijna 20 K.M.) ver weg ophalen. Er waren hier 6 gezinnen bijeen met verscheidene kinderen en jongelui. Deze dienst werd gehouden in de groote keuken van één der emigranten.

De reden, dat deze hollandsche emigranten zoo verspreid wonen in Canada is, dat verwacht wordt, dat zij werken op de bedrijven van de boeren die hun sponsoren geweest waren, althans voor minstens één vol jaar. Maar de praktijk bewijst, dat er zijn, die het geen jaar lang volhouden bij denzelfden boer. Sommige landbouwers eischen onredelijke arbeidsprestaties van de nieuw ingekomen emigranten en ook het verschil in de taal geeft nogal eens aanleiding tot misverstand.

Wij hebben met blijdschap kennis gemaakt met en hebben een gunstigen indruk ontvangen van deze hollandsche emigranten. Wanneer zij allen bijeen woonden zou men daar zeer spoedig een mooie gemeente kunnen hebben. We zullen dit volk helpen zich te vestigen in meer bewoonde centra en zoo mogelijk er kerken institueeren. Onze harten gaan naar deze menschen uit. Velen van hen zijn positief gereformeerd en zij zien naar ons uit als naar kerken die hen helpen zullen. Eén der teksten, waaruit Ds Kok preekte was 1 Sam. 7:12: „Tot hertoe heeft de HEERE ons geholpen", en hij verzekerde hen, dat de HEERE, die hen tot hertoe geholpen had, hen ook verder zou helpen in dit voor hen vreemde land. Laat ons deze gezinnen gedenken in onze gebeden.....".

Tot zoover Mevr. Kok.

Opmerkelijk is, dat in dit zelfde blad Ds P. D. Boer van Edgerton een hoofdartikel schrijft, waarin hij de bemoeienis van de Prot. Ref. Kerken van Amerika te verdedigen heeft tegen een artikel van Ds H. J. Kuiper, geschreven in The Banner, het synode-organ der Chr. Ref. Church, waarin deze het de Prot. Ref. Churches kwalijk neemt, dat zij zich niet met de emigranten in Canada bemoeien. Het is bekend, dat de Chr. Ref. Church, de synodaal gebonden kerk van Amerika, die in 1924 Ds Hoeksema om diens verwerping van de gemeene gratie-leer uitwierp, op eenzelfde manier als men ten onzent de Proff. Greijdanus en Schilder uitwierp, zich zeer veel moeite getroost om de emigranten uit de vrijgemaakte kerken in Canada weer op te vangen en opnieuw te brengen onder het juk eener synoda'le hiërarchie.

Toen Prof. Schilder naar Amerika zou gaan en er sprake was, dat ook Ds D. van Dijk dit zou doen, waarschuwde hetzelfde blad alle Chr. Ref. Kerken: kerkdeuren dicht houden voor deze menschen! Maar de emigranten die het met deze mannen eens zijn, worden met open armen ontvangen: zoolang ze tenminste over hun standpunt zwijgen w'len..... Dat bewees het schrijven van een broeder uit Hamilton, die om zijn niet-zwijgen reeds van het H. Avondmaal geweerd werd.

Emigranten naar Canada hebben slechts één mogelijkheid: zich zoo snel mogelijk in verbinding stellen met een der Prot. Ref. kerken in Grand Rapids. Daar hooren zij thuis!

v. SPRONSEN.

P.S. Na schrijven van dit artikel kregen we onder de oogen een artikel in het „Mededeelingenblad van de Chr. Emigratie-Centrale", waarin een zekere „W." schrijft over de Chr. Ref. Church in Canada, en wel o.m. het volgende:

„Getracht werd den Chr. emigrant zooveel mogelijk te plaatsen in de omgeving van een Chr. Ref. Church, of anders de vestiging zoo te leiden, dat steeds meer nieuwe kringen konden worden gevormd. De resultaten waren zeer verblijdend. Waren er op 1 Januari 1946 in de Prov. Ontario 4 kleine Chr. Ref. kerken en 4 predikanten, thans zijn er in deze provincie alleen reeds 10 predikanten werkzaam en komt men iederen Zondag reeds in ongeveer 25 plaatsen samen, waar, als er geen dominé beschikbaar is, een preek gelezen wordt. Voor zoover wij uit talloze brieven konden vaststellen, waren de emigranten in het algemeen over de geestelijke verzorging uitstekend tevreden, onverschillig of zij Ned. Herv., Gereformeerd, Chr. Geref. of Geref. (art. 31) waren".

De schrijver is vervolgens jaloers op de „geestelijke eenheid“ die de emigranten in hun nieuwe vaderland aanvankelijk wisten te bereiken.

Ook hier komt de valse oecumene om het hoekje guren. Inderdaad nemen de Chr. Ref. kerken alles op wat zich uit Nederland aandient: ethisch, barthiaans inclus. Maar dat is dan ook de reden waarom wij zeer betwijfelen of het juist is dat deze schrijver ook uit de Geref. kerken (art. 31) zooveel tevredenheidsbetuigingen krijgt inzake hun aansluiten bij deze hiërarchisch georganiseerde kerkgemeenschap. Wij hebben er ook nog al wat contacten en wat de predikanten van de Prot. Ref. Churches er bij hun bezoeken meemaken, leidt tot geheel andere conclusies. Onze vrijgemaakte mensen voelen zich in de Chr. Ref. Church volstrekt niet thuis en zij hooren er ook niet. Wanneer ze een poosje in Canada wonen komen ze daar wel achter.

v. S.

Prot. Ref. Emigr. Comm. te Hamilton

We ontvingen volgenden brief:

Tansley, 23 Febr. 1949.

Hooggeachte Professor,

'k Zie mij genoodzaakt opnieuw eenige plaatsruimte te vragen in „De Reformatie“. Vanaf 15 Maart is mijn adres namelijk niet meer RR 1 Freeman Ont., maar P u s l i n c h, P. O. Ont.

Allen, die in verband met het emigratielwerk mij willen schrijven, worden verzocht hiervan, ter voorkoming van vertraging, goede nota te nemen.

Uit de ingekomen brieven is me gebleken, dat er voor de Kerk hier in Canada veel belangstelling bestaat. Daarom zou ik graag van deze gelegenheid gebruik maken om een en ander te vertellen.

We zijn op het oogenblik bezig, te trachten, alle adressen van reeds in Canada gevestigde broeders te verzamelen, en zodoende te trachten, een geregeld contact, op welke wijze ook, mogelijk te maken. Indien er één van de lezers is, die ons daarbij kan helpen, verzoeken we dringend zulks zoo spoedig mogelijk te doen.

Tevens willen we er op wijzen, dat het onmogelijk is, alle aanvragers binnen afzienbare tijd aan een plaats te helpen, zoodat we een ieder aanraden om, indien mogelijk, elke gelegenheid om te emigreren aan te grijpen. Eenmaal in Canada, zal het ons veel gemakkelijker vallen, hen na verloop van tijd te helpen, dan nu het geval is. Dit alles voor zoover het de provincie Ontario betreft.

Wat de kerk in Hamilton betreft, er is nu een verzoek naar den Kerkeraad van Grand Rapids, om te komen tot kerkinstituering.

U dankend voor de verleende plaatsruimte, teken ik met de meeste hoogachting, uw br. in Christus

L. KLAPWIJK.

N a s c h r i f t. Het verblijft ons, dat de kerkeraad der Protestant Reformed Church, die aan de behartiging der belangen van onze mensen, ook op ons eigen verzoek, zeer veel moeite en financiële offers heeft willen besteden, thans op zijn moeiteloos arbeid het loon van deze aanvraag mag ontvangen. We lazen, toen onze vriend en broeder Doezema uit Grand Rapids in Nederland was, een bewonderenswaardig rapport over de geduldige pogingen om contacten te openen met onze vereenzaamde mensen, en zijn blij, dat dezen komen tot een geregeld contact met de kerk, die vrij is van de onnodige bindingen aan de algemeene genade-formules van 1924 en van de al evenzeer onnodige formules, die in Nederland heeten „vervangingsformule“, welke niet alleen den heelen inventaris van 1905-'42-'44, doch ook die van '46 aanvaardt als regel des geloofs, terwijl het niets minder is dan dat.

K. S.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Als dr Westerink over de kerk gaat handelen, dan is het alles onvrede tusschen ons beiden. Dan volgen zelfs boze woorden in stee van argumenten. Dit is een van de merkwaardigheden, waarin de mensen van eenheid, hereeniging, liefde en vrede zich onderscheiden.

Daar kwam eens een man bij mij, in de dagen van het gebroken gewoontje, die vertelde: ik had toch een wonderlijke ervaring in een discussie zoo op de straat met een ontwapenaar en eeuwige-vrede man. Hij redeneerde, ik luisterde geduldig, weersprak hem toen, waarbij hij spoedig zóó kwaad werd, dat hij me aanvloog en sloeg.

De man zei: van lachen heb ik mij niet kunnen verweren.

Let nu maar eens op het kerkdebat van thans. De mensen vol liefde en vrede lijken veel op de vredesmensen van Van Eeden, die het zoo lang vechten tot alle strijdlieden verdwenen zijn.

Als zij in hun redeneeren schaaakmat worden gezet, vliegen zij op en achten zich persoonlijk beleedigd.

Toont gij aan, dat hetgeen zij zeggen onhoudbaar is, dan roepen zij: o, dus ben ik een dwaas.

Bewijst gij voor elk, die eenigermate denken heeft

geleerd, dat een hunner argumenten onjuist is, onwaar, dan jammeren zij: dus ik ben een leugenaar.

Zij leven altijd onder beklag en onrecht en misvatting en vinden zelfs, en dat acht ik het ergste, dan steun in een zeggen: wij leggen het nu voor Gods aangezicht, of God is rechter en meer van die onbehoorlijke vromigheden. Daar zijn er onder onze mensen, die onder den indruk plegen te komen van zulke strijdmiddelen. En daarom zeg ik nu maar eens ronduit hoe ik daarover denk. En ik meen, dat het onze taak wordt ernstig tegen die middelen te waarschuwen.

Ik laat nu de onvriendelijkheden in onzen strijd van den kant van dr W. maar liggen, en ga op zijn betoog in.

Gij zult u herinneren, dat ik er op wees, hoe Calvin in zijn „Instituut“ de zichtbare kerk moeder noemt. Het citaat is overbekend.

En nu het mirakel in dr Westerink's betoog.

Hij schrijft: „en als hij — dat ben ik dan — laat volgen, dat Calvin van de ZICHTBARE kerk zei, dat zij ons aller moeder is, ontbreekt bij Marnix voor deze los neergeschreven stelling weer elk bewijs“.

En voorts: „men kan Calvin geen vragen meer stellen. Men kan wel althans probeeren hem te lezen“.

Dat is inderdaad ook zoo. Maar het is dr Westerink blijkbaar nog niet gelukt, zelfs niet in de Nederlandsche vertaling van prof. Sizoo.

Wij slaan nu dit werk op en lezen, deel III, bldz. 10 — Instituut IV, 1, 4 —: „Maar aangezien nu ons voornemen is te handelen over de zichtbare kerk, zoo laat ons alleen uit den naam „moeder“ leeren“ enz. En dan volgen de bekende woorden: zij ontvangt ons in haar schoot, baart ons, voedt ons aan haar borsten.

Commentaar schijnt me hier gansch overbodig.

Ik beperk mij nu maar — ook uit een algemeen oogpunt — tot de argumenten, die men tegenwoordig in den strijd tegen de reformatie telkens weer gebruikt.

Allereerst omtrent het belijden: ik geloof een heilige christelijke kerk.

Ik zei: wij belijden geen gescheurde kerk.

Wel, wel, zegt dr W., maar daar staat ook niet: zondige kerk en zou nu iemand durven loochenen, dat de kerk gescheurd is, of dat de kerkmensen zondig zijn?

Wij moeten dus belijden: ik geloof in een zondige kerk.

Men gevoelt welk een voordeel dan zelfs voor de oecumenische beweging uit zulk valsche belijden te halen valt.

Zie, alle kerk is zondig. Dan is er slechts een gradueel verschil. De eene wat meer dan de andere. Het verwondert me niet, dat de oecumenische beweging zulke vriendelijke bejegening vindt in de „Leidsche kerkbode“. Het hek is daar blijkbaar algeheel van den dam.

Ik geloof toch, dat onze belijdenis gelijk heeft die zegt: ik geloof een heilige, niet een zondige kerk. Of spreekt van een heilige vergadering der ware christgelooovigen. Die gelooovigen zijn zeker zondaren, want de belijdenis zegt „dat zij allen hunne zaligheid verwachten, in Jezus Christus gewassen zijnde door Zijn bloed, geheiligd en verzegeld door den Heiligen Geest“.

Maar het vergaderwerk van den Koning der kerk is niet zondig.

Wie daarmee komt pleegt zondig woordenspel, dat het geloovig denken verwacht en helaas vele geloovigen verleidt. Ik zeg niet, zoals dan wel eens geschiedt: e e n v o u d i g e gelooovigen, zoals gij en ik. Want het zijn juist de z.g.n. intellectuelen, waarmee men in dit opzicht altijd weer last heeft. Mijn ervaring is, dat zij, die eenvoudige mensen heeten, zulke dwaalingen gemeenlijk aanstonds door hebben.

Zij hebben ook met Oosterbeek niet de minste moeite. Hadden de verklaringen van dien kant ook aanstonds door, en weten dit ook kernachtig en treffend juist te zeggen.

Een tweede woordenspel is, dat wij onderscheid moeten maken tusschen ambt en ambtsdrager. Dat lijkt weer heel wat, maar het is niets.

Bij al zulke onderscheidingen denk ik telkens weer aan het woord van Mefisto, tot Faust gericht: „gewöhnlich glaubt der Mensch, wenn er nur Worte hört, es müsse sich dabei doch auch was denken lassen“. Bilderlijk heeft dit bekende woord aldus vertolkt:

Gewoonlijk meent een mensch,

Wanneer hij woorden hoort,

Daar schullen vast gedachten onder:

Maar meestal is het enkel wind,

En zoo 't iets meer mag zijn

't Is louter beed'laarsplonder.

Zoo nu is het hier en ook in het volgende geval.

Ambt is zonder ambtsdrager natuurlijk niet denkbaar. Los daarvan wordt het een begrip. Zoals men thans ook spreekt van kerkbegrip en verbondsbeschouwing enz.

Maar wat wordt met zu'k „onderscheiden“, dat in werkelijkheid scheiden beteekent, bedoeld?

Wel, de zondaar hoort in de kerk het Woord des Heeren verkondigen. Zijn conscientie wordt geraakt. Maar eensklaps bedenkt hij: o, die prediker is ook maar een zondig mensch. Niet beter dan ik.

Of, een zondaar wordt vermaand door een ouderling, en antwoordt aanstonds brutaal: aan U mankeert ook wel wat. Kom kom! —

Zien wij het thans niet zelfs in onzen Woorddienst, dat er mensen zijn, die, als zij maar even eenig goed woord hooren over de kerk des Heeren en haar roeping, ook inzake de „samenspreking“, aanstonds een zwart gezicht zetten, zich plaatsen in een afweerhouding, zelfs opstaan en de kerk uitwandelen?

Zij willen niet verontrust worden. Zij willen niet worden tegengesproken. Zij willen zich niet stellen onder de tucht van het Woord.

Want niemand zal hun het recht willen ontnemen om wat de dienaar des Woords of de ouderling zegt, te toetsen aan het Woord. Maar — zij moeten beginnen met te luisteren en zich gehoorzaam te zetten onder de verkondiging van het Woord in de ware kerk des Heeren.

En juist omdat het „begrip“ zonde hier telkens weer dienst moet doen, heb ik opgemerkt, dat wij hier een ongeloovig spelen hebben met de zonde zelve, die ook niet gescheiden kan worden van den zondaar. Want zonder zondaar zou er geen zonde zijn.

En het is zeker zondig, als een mensch zich ergert en boos wordt en klaagt over sfeer of iets dergelijks, als het hem aan Schriftuurlijk argument gaat ontbreken.

Ik kom nu tot een nog gevaarlijker woordenspel, omdat het zoo geleerd lijkt en al'een reeds ons op den klank af het hoofd moet doen buigen.

Het is het vermaan: u moet nu de dingen niet verabsoluteren.

Gij spreekt over kerk en over belijdenis en over allerlei vastigheden in het leven, zonder welke dit niet goed kan gaan. Het leven wordt dynamisch genoemd, en daar is zeker veel in, dat zich beweegt. Maar iemand heeft zeer juist opgemerkt: als een machine werken zal, moet een deel er van stilstaan, onbewogen, opdat een ander deel rustig draaien kan.

God de Heere heeft ten grondslag, tot band voor en in het leven, enkele vastigheden gegeven, volstrekt heden, waaraan geen mensch rukken kan, zonder heel het leven op die grondvesten te doen schudden. Wij ervaren dat elken dag, nu in dezen revolutionairen tijd alles wordt gerelativeerd, betrekkelijk gemaakt; alles, behalve de relativiteit zelve. Daar is immers ook reeds een wijsgeerig werk met den titel: de absoluteitheid van de relativiteitstheorie.

Welnu, als gij met iemand spreekt over de vastigheid van 's Heeren kerk, de eene heilige algemeene christelijke kerk, dan fronsst hij het voorhoofd en zegt plechtig: gij moet het kerkbegrip niet verabsoluteren. En de man is uitermate verwonderd, als gij niet aanstonds het hoofd buigt voor zulke geleerdheid.

De „Strijdende Kerk“ heeft het ook telkens over verabsoluteren van de kerk.

Dr Westerink roept aan het eind van zijn betoog zegerend uit: in elk geval krijg ik in de analyse gelijk: het verzet tegen de Calvinistische wijsbegeerte komt voort uit het verabsoluteerde kerkinstituut.

En even eerder: men sprak in de 16e eeuw niet zoo veel over het absolute en verabsolutering, zegt Marnix. Alsof hij daarmee ook maar eenigszins had aangetoond, dat de strijd van de Reformatie in de 16e eeuw niet metterdaad tegen de verabsolutering van de roomsche kerk ging.

Ik vermoed, als dit door iemand in die eeuw tegen een der reformatoren was gezegd, deze zou hebben geantwoord: wat kalt die man toch? Want zij zeiden tot den paus niet: gij verabsoluteert de kerk, maar gij werpt u zelve op tot heerscher over de kerk in uw goddelooze hiërarchie en verwartheid en gij vervolgt de kinderen der ware kerk.

Daar is onlangs een vergadering gehouden van de interkerkelijke calvinistische studentenvereniging S.S.R. Wij hebben over deze vereniging reeds een en andermaal gesproken.

Welnu, Ir van Riesen heeft dit interkerkelijk standpunt verdedigd. Hij zeide: wij mogen de belijdenis der kerk niet relativeeren. Maar daarop liet hij dan aanstonds volgen: ook niet verabsoluteren.

Zegt iemand: dat lijkt heel wat, dan vraag ik: wat lijkt het? Wat moeten wij nu? Er midden tusschen door?

Is er een midden tusschen absoluut en relatief?

Het is zeker goed, dat wij dit groote woord: verabsoluteren eens wat nader bekijken.

Omdat het schijnbaar de kracht heeft van een wezenlijk argument.

Hoezeer bij eenig nader onderzoek het aanstonds blijkt, dat niet het minst hier van toepassing is het snijdend woord van Bilderlijk: beed'laarsplonder.

Met het woord absoluut en verabsolutering is de eeuwen door een buitengemeen gevaarlijk spel gespeeld. Daarover dus een volgenden keer.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenege

MARNIX.

CORRESPONDENTIE

Het is ons plan volgende maand te disponeeren over het abonnementsgeld van 1 April—30 September 1949. Abonnees die er de voorkeur aan geven het verschuldigde bedrag ad f 4.— per giro te voldoen, verzoeken wij vriendelijk dit te doen vóór 2 April a.s. op postrekening No. 406040 Bureau „De Reformatie“, met vermelding van den juiststen naam volgens het adresbandje.

Abonnees, welke via den Boekhandel zijn geabonneerd, moeten niet aan ons, doch aan hun boekhandelaar betalen.

De Uitgevers.

Los gesch

Tenslot
„bindinge
luisteren
mer één,
ik kennis
nummer
sprekende
schrijft

Heed
ewaart
Inplaat
deputat
eigenlij
eiele st
Woord
gaan, h
opdrach
toort st
een ach
overleg
stellen
gerelate
tens de
zijn, en
ze toch
gedrage
steld, e
rijkste
punt or
tuchtha
Kerkenc
Ik no

Hoe ka
krijgen?
wildes in
niet in e
of praten
handelen
dien: in
discht, E
van Ame
port van
een vraag
moest, ni
den GEW
ze een vr
ze ter sy
We zul
ren. Maa
voortholt
alleen zij
hij verwa

Wat ee
die beter
tot de fi
het woort
geleden z
lijke EEL
dracht lu
kening?
zochten,
hún situ
van Gron
situatiets
synode ze
dertecken
de kerken
Aan de d
initiatief
ningen N
deputaten
muleerde
waren.

Heeft (

zijn broed

de-bolder.

„Geloegen

De bro
wij behoe
moediging
tegen de
zoo vaak
over heel
in het ei
wat geen
Het is
wij opme
behandele
„art. 79
peren ze
„o f f i c
theologische
over de t

Ik vin
Waart

Waarom

Als ik
nu direc
zonden
Ds Se
onderzoe